

แนวโน้มของหลักสูตรและการสอนของ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในทศวรรษหน้า

นางสาวจรรยา กลางณรงค์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-631-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016210

๒๕๓๓

TRENDS OF CURRICULUM AND INSTRUCTION OF THE FACULTY
OF EDUCATION, CHULALONGKORN UNIVERSITY,
IN THE NEXT DECADE

Miss Charuay Glangnarong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Higher Education
Graduate School
Chulalongkorn University
1990

ISBN 974-577-631-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวโน้มของหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในทศวรรษหน้า

โดย นางสาวจรรยา กลางณรงค์

ภาควิชา อุดมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์

 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเชกนิคม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอววิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวโรจน์กุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเชกนิคม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉิคารัตน์ บุญนุช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จรรยา กลางณรงค์ : แนวโน้มของหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า (TRENDS OF CURRICULUM AND INSTRUCTION
 OF THE FACULTY OF EDUCATION, CHULALONGKORN UNIVERSITY, IN THE NEXT
 DECADE) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ และ ผศ.ดร.สุวัฒนา สุวรรณเชตนิคม
 510 หน้า. ISBN 974-577-631-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มของหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า และวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนของ
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ พ.ศ. 2500 ถึง 2531 ใช้การวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับ
 หลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในทศวรรษหน้า และแบบสอบถามที่ส่งของ
 อาจารย์ที่สอนนิสิตคณะครุศาสตร์ หลักสูตร 4 ปี จำนวน 93 คน และนิสิตคณะครุศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ถึง 4
 จำนวน 516 คน เก็บข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล
 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สถิติบรรยายและสถิติทดสอบ

ผลการวิจัยพบว่าในทัศนะของผู้ตอบแนวโน้มจะมีจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 145 หน่วยกิต
 จะมีการทบทวนลทบางวิชาเอก การเปิดสาขาใหม่ เช่น สาขาบุคลากรทางการศึกษาจะตรงกับความต้องการ
 ของผู้เรียน สำหรับการสอนมีแนวโน้มจะเน้นเนื้อหาควบคู่ไปกับการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด และฝึกการใช้
 ความคิดในการเรียนการสอน ซึ่งวิธีสอนจะสอนแบบบรรยายน้อยลง มีการใช้สื่อการสอนมากขึ้น และมี
 แนวโน้มตามทัศนะของอาจารย์และนิสิตว่าผู้รับผิดชอบการบริหารหลักสูตรและการสอนจะมีคณะกรรมการ
 หรือหน่วยงานรับผิดชอบ และฝ่ายวิชาการยังคงดูแลรายวิชารหัส 410 เช่น เคมี ส่วนห้องเรียน สื่อการสอน
 และห้องสมุด มีแนวโน้มอย่างเด่นชัดที่ต้องการจะให้พัฒนาให้ดีขึ้น ทันสมัยขึ้น จะมีห้องปฏิบัติการเพิ่มขึ้น
 ส่วนการติดตามหลักสูตรและการสอน มีแนวโน้มตามทัศนะของอาจารย์และนิสิตว่าจะมีการติดตามในรูปแบบ
 ต่าง ๆ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้อาจารย์ทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องที่สอน และนำผลการวิจัยที่ได้มาเสริม
 การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา อุดมศึกษา
 สาขาวิชา อุดมศึกษา
 ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาช่วย

CHARUAY GLANGNARONG : TRENDS OF CURRICULUM AND INSTRUCTION OF THE
 FACULTY OF EDUCATION, CHULALONGKORN UNIVERSITY, IN THE NEXT DECADE.
 THESIS ADVISOR : ASSO.PROF. PITOON SINLARAT, Ph.D., ASST.PROF.
 SUWATANA SUWANKATNIKOM, Ph.D., 510 PP. ISBN 974-577-631-9

The purposes of this investigation were to study trends of curriculum and instruction of the Faculty of Education, Chulalongkorn University in the next decade, by analyzing curriculum and instruction of the Faculty of Education from 1957 to 1988 and surveying opinions of 93 faculties and 516 students of the Faculty of Education, Chulalongkorn University. The data was collected by means of documentary analysis, interview and questionnaire. Content analysis, descriptive statistics and t-test were the analysis procedures.

The major findings are as follows:

According to the opinions of faculties and students in the next decade, the curriculum will consist of 145 credits. Some majors are to be cutting down. New major areas will be opened in response to students' needs such as education personnel. Instruction will emphasize content as well as thinking ability. Lecturing will decrease while teaching material utilization will increase. Curriculum and instruction administration will be monitored by a committee or an academic unit. Division of Academic Affairs will continue to be responsible for the professional courses number 410. Classrooms, teaching materials and library should be clearly improved and up-date. There will be more laboratories. Various strategies will be employed to monitor curriculum and instruction, especially research on teaching. The research results should be used for the improvement of instruction.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา อุดมศึกษา
 สาขาวิชา อุดมศึกษา
 ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ 1988
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาช่วย
 1988

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากคณาจารย์และบุคคลหลายท่าน เช่น รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเชตนิคม อาจารย์ที่ปรึกษาที่ไ้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัย มาโดยตลอด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา โสวิไลกุล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ คณบดีคณะครุศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหลัคนิน ณ อุษยา รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ที่ได้กรุณาอนุญาตให้ลาราชการเพื่อเขียนวิทยานิพนธ์ เป็นเวลา 3 เดือน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ในโอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้สละเวลาให้เข้าสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ตรวจแบบสอบถาม และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม อาจารย์ที่ช่วยรวบรวม แบบสอบถามให้ และอาจารย์ที่สอนวิชาสัมมนาการศึกษา วิชาการระเบียบวิธีวิจัย วิชาภาษาไทย 2 และวิชาภาษาไทย 4 ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามในชั่วโมงสอน อาจารย์ท่านอื่น ๆ คุณพ่อคุณแม่ และพี่ ๆ ที่กระตุ้นเตือนและช่วยให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้อุปกรณ์การวิจัย นิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2532 ที่ตอบแบบสอบถาม เพื่อนและน้องที่ช่วยแจกและเก็บแบบสอบถาม เพื่อนอุดมศึกษา รุ่น 8 ที่เป็นแรงใจ กระตุ้นเตือน เป็นกำลังใจมาโดยตลอด โดยเฉพาะคุณจำเรียง เสงเจริญ คุณนิภาพรรณ แก้วสุวรรณ น้อง ๆ และเพื่อนคนอื่น ๆ ที่มีได้กล่าวนามไว้ในโอกาสนี้ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จรวบ กลางณรงค์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ต
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
คำจำกัดความในการวิจัย	7
ประโยชน์ของการวิจัย	8
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	9
ตอนที่ 1 ประวัติคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	9
ตอนที่ 2 หลักสูตรและการสอนในสถาบันอุดมศึกษา	12
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอนของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	48
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอนของ คณะครุศาสตร์	57
3 วิธีดำเนินการวิจัย	82
การวิเคราะห์เอกสาร	82
แหล่งของข้อมูล	82

	การวิเคราะห์ข้อมูล... ..	84
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.. ..	84
	การสัมภาษณ์... ..	84
	กลุ่มตัวอย่าง	84
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย... ..	86
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.	86
	การวิเคราะห์ข้อมูล... ..	87
	การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม.. ..	87
	กลุ่มตัวอย่างอาจารย์.. ..	87
	กลุ่มตัวอย่างนิสิต.	89
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย... ..	92
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.	98
	การวิเคราะห์ข้อมูล... ..	100
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์... ..	101
	ตอนที่ 1 หลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2500 ...	102
	ตอนที่ 2 หลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2504 ...	119
	ตอนที่ 3 หลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี พุทธศักราช 2515	145
	ตอนที่ 4 หลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี (ปรับปรุงใหม่	
	พุทธศักราช 2520).. ..	201
	ตอนที่ 5 หลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต 4 ปี (ปรับปรุงแก้ไข	
	พุทธศักราช 2525).. ..	221
	ตอนที่ 6 หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ปรับปรุงแก้ไข พุทธศักราช	
	2531).. ..	247
	สรุปและวิเคราะห์การศึกษา เอกสารและการสัมภาษณ์.	269

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	โครงสร้างหลักสูตรปริญญาศาสตรบัณฑิต 4 ปี พุทธศักราช 2500...	27
2	โครงสร้างหลักสูตรปริญญาศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2504... ..	29
3	โครงสร้างหลักสูตรปริญญาศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2515... ..	30
4	โครงสร้างหลักสูตรปริญญาศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2520... ..	31
5	โครงสร้างหลักสูตรปริญญาศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2525... ..	33
6	โครงสร้างหลักสูตรศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2531	34
7	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ จำแนกตามประสบการณ์	86
8	จำนวนอาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ที่สอนวิชาในระดับปริญญาตรี จำแนกตามภาควิชาหรือหน่วยงานที่สังกัด	88
9	จำนวนนิสิตคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา 2532 จำแนกตามฐานะชั้นปี และสาขา	89
10	จำนวนนิสิตแต่ละชั้นปี จากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำแนกตามฐานะชั้นปี และสาขา	91
11	จำนวนและค่าร้อยละของอาจารย์ที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ภาควิชา หน่วยงาน.	97
12	จำนวนนิสิตในกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามชั้นปีและสาขา	99
13	เปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร... ..	107
14	โครงสร้างของหลักสูตรปริญญาศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2500 ...	107
15	หลักสูตรศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2500.... ..	109
16	โครงสร้างของหลักสูตรศาสตรบัณฑิต พุทธศักราช 2504.	124

ตารางที่ ๑

หน้า

17	หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต พุทธศักราช 2504... .. .	125
18	ลำดับการ เปิดแผนกวิชา.	145
19	โครงสร้างของหลักสูตร พุทธศักราช 2515... .. .	151
20	โปรแกรมสังกัดแผนกวิชาประถมศึกษา... .. .	153
21	โปรแกรม สังกัดแผนกวิชามัธยมศึกษา... .. .	157
22	โปรแกรมการสอน...ระดับมัธยมศึกษา สังกัดแผนกวิชาสารัตถศึกษา (วิทยาศาสตร์กายภาพ เคมี ฟิสิกส์ และชีววิทยา)..	163
23	โปรแกรมการสอน...ระดับมัธยมศึกษา สังกัดแผนกวิชาสารัตถศึกษา (ภาษาไทย ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศ เยอรมันเป็นภาษา ต่างประเทศ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ)..	168
24	โปรแกรมสังกัดแผนกวิชาสารัตถศึกษา (ห้องสมุดโรงเรียน คณตรีศึกษา)	174
25	โปรแกรมการสอน...ระดับมัธยมศึกษา สังกัดแผนกวิชาศิลปศึกษา โปรแกรมการสอนอุตสาหกรรมศิลป์ระดับมัธยมศึกษา โปรแกรมศิลปศึกษา	177
26	โปรแกรมสังกัดแผนกวิชาพลศึกษา โปรแกรมพลศึกษา โปรแกรมสุขศึกษา	180
27	โปรแกรมโสภทศันศึกษา สังกัดแผนกวิชาโสภทศันศึกษา... .. .	183
28	โปรแกรมสังกัดแผนกวิชาจิตวิทยา โปรแกรมจิตวิทยาการศึกษา โปรแกรมการสอนเด็กพิเศษ.. . . .	185
29	โปรแกรมสังกัดแผนกวิชาวิจัยการศึกษา โปรแกรมการศึกษาอนุพันธ์.. .	188
30	โปรแกรมสังกัดแผนกวิชาวิจัยการศึกษา โปรแกรมประชากรศึกษา... .	190
31	จำนวนอาจารย์และปริมาณการสอน.	191
32	โครงสร้างของหลักสูตร พุทธศักราช 2520... .. .	204
33	เปรียบเทียบหลักสูตร พุทธศักราช 2515 และ 2520	205

48 คำเจดีย์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติทดสอบที่ของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตในค่านความเหมาะสมของโครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต... .. 297

49 คำเจดีย์และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตในค่านองค์ประกอบของการสอน. 301

50 คำเจดีย์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติทดสอบที่ของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต ในค่านลักษณะที่สำคัญของผู้สอนระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์... .. 303

51 คำเจดีย์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที่ของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตในค่านวิธีการสอนที่อาจารย์ใช้สอนนิสิตระดับปริญญาตรีของคณะครุศาสตร์ 305

52 คำเจดีย์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบที่ของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตในค่านลักษณะของนิสิตคณะครุศาสตร์.. .. 307

53 คำเจดีย์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบที่ของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตในค่านพฤติกรรมการเรียนของนิสิตคณะครุศาสตร์... .. 308

54 คำเจดีย์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติทดสอบที่ของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตในค่านความเหมาะสมของการวัดผล... .. 310

55 คำเจดีย์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติทดสอบที่ของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ในค่านผู้รับผิดชอบการบริหารหลักสูตรของคณะครุศาสตร์... .. 311

56 คำเจดีย์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที่ของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตในค่านความรับผิดชอบที่ฝ่ายวิชาการดูแลรับผิดชอบการบริหารหลักสูตรและการสอนรายวิชา 410 xxx 313

57 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติทดสอบทีของคะแนน
ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตในค่านห้องเรียน การบริการสื่อ
การศึกษา ห้องสมุด... .. 314

58 คำเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติทดสอบทีของคะแนน
ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิตในค่านการศึกษามหลักสูตรและ
การสอนของคณะครุศาสตร์... .. 317

59 คำร้อยละของคะแนนความคิดเห็นของอาจารย์ในค่านการใช้
สื่อการสอนและห้องสมุด 320

60 คำร้อยละของคะแนนความคิดเห็นของนิสิตในค่านการใช้สื่อการสอน
ของอาจารย์ และการใช้ห้องสมุดของตนเอง. 325

61 ความถี่ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของอาจารย์ และ
นิสิตในค่านหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ในสภาพปัจจุบัน.. 332

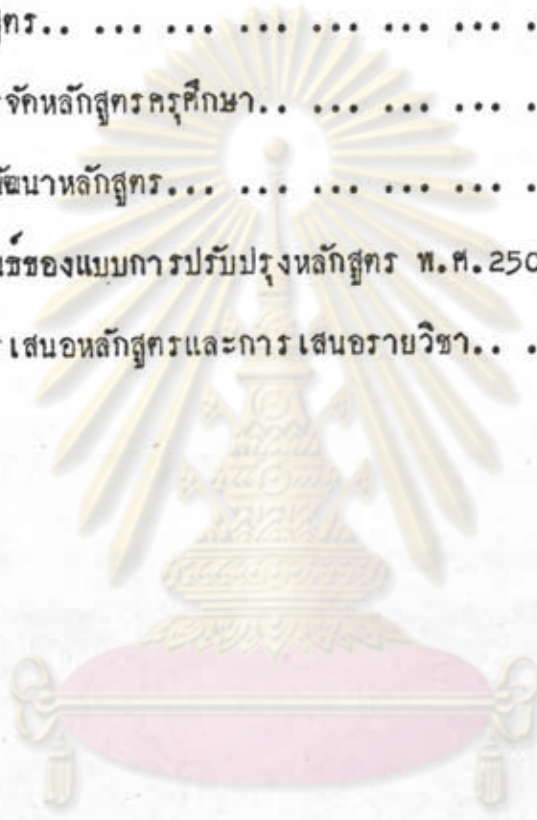
62 ความถี่ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของอาจารย์และนิสิตใน
ค่านหลักสูตรและการสอนของคณะครุศาสตร์ในทศวรรษหน้า... .. 339

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	รูปแบบของหลักสูตรผสม... ..	19
2	วงล้อหลักสูตร.. ..	21
3	รูปแบบการจัดหลักสูตรครุศึกษา.. ..	24
4	วงจรการพัฒนาหลักสูตร... ..	39
5	ความสัมพันธ์ของแบบการปรับปรุงหลักสูตร พ.ศ.2504.	122
6	ขั้นตอนการ เสนอหลักสูตรและการ เสนอรายวิชา.. ..	251

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย